5.3 Dalībvalstu statistikas iestādes pārsūta Eiropas Kopienu Statistikas birojam kopējiem parametriem atbilstošu un kopējā tehniskajā formā sagatavotu pamatinformāciju (5. pants un I pielikums).

5.4 Statistikas vienības ir definētas Padomes Regulā (EK) Nr. 696/1993 vai citos dokumentos, kas jāizstrādā vēlāk (6. pants), un Komisijai un dalībvalstīm jāizveido kvalitātes kontroles sistēma (7. pants).

5.5 Eiropas Kopienu Statistikas birojs aprēķina PP vienu reizi gadā (8. pants) un iegūtos rezultātus publicē apkopotā līmenī par katru dalībvalsti (9. pants).

5.6 Priekšlikumā regulai nav pieprasīts, lai dalībvalstis veiktu apsekojumus tikai tādēļ, lai noteiktu korekcijas koeficientus, kas piemērojami Kopienas ierēdņu un citu darbinieku atalgojumam un pensijām (10. pants).

5.7 Laika korekcijas koeficienti un teritorijas korekcijas koeficienti. PP aprēķina, pamatojoties uz **valsts ikgadējām vidējām preču un pakalpojumu cenām (2. panta 2. punkts)**. Ņemot vērā to, ka "*datu vākšanu var ierobežot līdz vienam vai vairākiem ekonomiskās teritorijas punktiem*" un arī to, ka "*datu vākšanu var ierobežot līdz konkrētam laika posmam*", dalībvalstīm jāpiemēro **laika korekcijas koeficients** (ne vairāk kā vienu gadu vecs) un **teritorijas korekcijas koeficients** (ne vairāk kā sešus gadus vecs) (I pielikums "Metodika", 2. — 4. iedaļa).

Briselē, 2006. gada 13. septembrī

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas
priekšsēdētāja
Anne-Marie SIGMUND

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas Atzinums par tematu "Eiropas Parlamenta un Padomes lēmuma priekšlikums par elektronisku vidi muitā un tirdzniecībā"

COM(2005) 609 galīgā redakcija — 2005/0247 (COD)

(2006/C 318/08)

Eiropas Savienības Padome saskaņā ar Eiropas Kopienas dibināšanas līguma 95. pantu 2006. gada 17. janvārī nolēma konsultēties ar Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteju par augstāk minēto tematu.

Par Komitejas dokumenta sagatavošanu atbildīgā Vienotā tirgus, ražošanas un patēriņa specializētā nodaļa savu atzinumu pieņēma 2006. gada 12. jūlijā. Ziņotājs — *BURANI* kgs.

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja 429. plenārajā sesijā, kas notika 2006. gada 13. un 14. septembrī (13. septembra sēdē), ar 190 balsīm par un 3 atturoties, pieņēma šo atzinumu:

1. **Ievads.**

1.1 Komisijas priekšlikums attiecas uz jauno muitas sistēmas datorizācijas projektu, kuram galarezultātā vajadzētu izveidot automātisku, sadarbspējīgu, drošu, pieejamu un labi funkcionējošu Eiropas muitas sistēmu pilnīgi uz elektroniska pamata, bez papīra izmantošanas. Tas ir nepieciešamais papildinājums jaunā Kopienas muitas kodeksa ieviešanai, kuru piedāvā Komisija ([1]) un par kuru EESK jau pauda savu viedukli atsevišķā atzinumā.

1.2 Piedāvātās datorizētās sistēmas ieviešana ir visu dalībvalstu kopīgi un koordinēti centieni ne vien attiecībā uz muitu, bet arī uz robežkontroles struktūrām, kuras nav muita un kurām jāuzņemas īstenot dzīvē "**vienotas nodokļu deklarācijas**" ("*Single Window*") un "**centralizētas elektronisko komunikāciju sistēmas**" ("*One-Stop-Shop*") koncepcijas. Šie divi mērķi ļaus uzņēmējiem veikt vienkāršākas, ātrākas un lētākas muitošanas darbības, savukārt muitai dos iespēju veikt efektīvākas kontroles riska pārvaldībai.

1.3 Dalībvalstis jau izdarījušas ievērojamus ieguldījumus datorizētu muitas sistēmu ieviešanā, tomēr starp tām pastāv ievērojamas atšķirības gan IT sistēmu attīstības līmeņa ziņā, gan attiecībā uz noteikumiem un datu izmantošanu. Līdz ar to līdz šim veiktā saskaņošana ir nepietiekama, un klāt nāk arī vēl svarīgāka problēma, kas pagaidām nav atrisināta, proti, **sistēmu sadarbspējas** trūkums.

([1]) COM(2005) 608 galīgā redakcija.

1.4 Sadarbspēja ļaus dažādu valstu pārvaldēm apmainīties ar informāciju. Apliecinot uzmanību pret pilsoņiem, projekts paredz iespēju nodrošināt **saskarnes ar uzņēmējiem,** lai īstenotu centralizētas elektronisko komunikāciju sistēmas principu, kā arī nodrošinātu informācijas apmaiņu. Kad tā būs pilnīgi ieviesta, jaunā datorizētā sistēma— vismaz no muitas viedokļa — būs ievērojams sasniegums vienota iekšējā tirgus izveidošanā, kur būs tikai ārējās robežas. Turklāt jāatceras, ka tirgus globālā dimensija liek ņemt vērā attiecības ar trešajām valstīm. Šis aspekts nav pieminēts Komisijas dokumentā.

2. **Vispārējas piezīmes.**

2.1 Komisija atzīmē, ka datorizācijas, kas balstās uz sadarbspējīgām sistēmām, mērķus varētu sasniegt arī, izveidojot centralizētu muitas sistēmu. Tā tomēr norāda, ka šāds risinājums nav iespējams dažādu iemeslu dēļ, citu starpā minot grūtības nodot dalībvalstu darbības kompetences Komisijai, tādejādi pārkāpjot proporcionalitātes un subsidiaritātes principus. Tomēr ir iespējams, ka īstais iemesls šādai nespējai slēpjas dalībvalstu pretestībā zaudēt to priekšrocības, kaut arī zinot, ka daļa no muitas ieņēmumiem ir tiešā Kopienas budžeta kompetencē. EESK uzskata, ka Kopienas muitas pārvaldībai jābūt vienam no Eiropas Savienības ilgtermiņa mērķiem. Šāda veida pārvaldībai ir priekšrocības vienkāršības, drošuma un izmaksu ziņā, kā arī raugoties no starpsavienojumu iespējām ar citām ES un trešo valstu sistēmām. Ņemot vērā to, ka ir iespējama to pamatsistēmu, ko izstrādājušas visas 25 dalībvalstis, ieviešanas aizkavēšanās, ir jāapsver, vai nebūtu vēlamāk ieviest pilnībā automatizētas sistēmas, piemēram, automatizēto importa sistēmu un automatizēto eksporta sistēmu, kas savstarpēji saistītas ar vienotas Eiropas piekļuves vietnes palīdzību (Single European Access Point).

2.2 Komisijas iniciatīva pirmām kārtām ir nepieciešams solis, jo jaunā Muitas kodeksa ieviešanas procedūrām jāatbilst jaunajiem noteikumiem. Turklāt tā ir daļa no virknes citu iniciatīvu, kas pieņemtas dažādās jomās "e–Eiropas" un "e–pārvaldības" ([2]) ietvaros, un ir turpinājums 2003. gadā Komisijas paziņojumā Padomei "Par vienkāršu un elektronisku vidi muitā un tirdzniecībā" ([3]) pieņemtajām saistībām. No otras puses, vismaz attiecībā uz elektroniskās vides ieviešanu, šīs saistības jau bija iezīmētas programmā "Muita 2007" ([4]) un vēlreiz atkārtotas sakarā ar 2004. gadā veiktajām Muitas kodeksa izmaiņām ([5]).

2.3 EESK var tikai apsveikt svarīgākos jauninājumus, kurus ievieš Komisijas piedāvātā sistēma: valstu sistēmu starpsavienojums, vienotas saskarnes ieviešana uzņēmējiem ar centralizētas elektronisko komunikāciju sistēmas palīdzību, iespēja elektroniski iesniegt muitošanas pieprasījumus un integrēta risku pārvaldība ir nenoliedzams sasniegums, ar nosacījumu, ka izmaksas būs pieņemamas sabiedrībai un uzņēmējiem. Tamdēļ būtu lietderīgi apsvērt šo pārmaiņu sekas attiecībā uz muitas personālu (līdzekļi, izglītība, karjera, pielāgošanās).

2.4 Tomēr EESK jāizsaka dažas piezīmes par IT sistēmu apvienošanu un savietojamību. Komisija cer panākt muitas sistēmu pilnīgu sadarbspēju: muitas pārvaldes spēs apmainīties ar informāciju savā starpā, kā arī ar "citām iestādēm, kuras ir iesaistītas starptautiskajā preču apritē". Šajā formulējumā noteikti nav iekļautas **iestādes, kas atbildīgas par PVN iekasēšanu**; tomēr saikne starp muitu un PVN ieņēmuma dienestiem būtu noderīga, lai kontrolētu, vismaz dažos gadījumos un atsevišķām precēm, **ražotāja firmas zīmju viltošanu**. Runa nav par jaunu faktu, bet par parādību, kas turpina vērsties plašumā. Bieži vien preces, kas ievestas no trešajām valstīm, nonāk apritē (samaksājot PVN) Kopienas iekšienē ar Eiropas ražotāja firmas zīmi vai kā viltotas "Eiropas" firmas zīmes.

2.5 Turklāt EESK vēlas vērst uzmanību uz lēmuma priekšlikuma otro apsvērumu: "Eiropas iniciatīvas īstenošanai elektroniskās pārvaldības jomā nepieciešami pasākumi, kas palīdzētu **efektīvāk apkarot krāpšanu, organizēto noziedzību un terorismu**". Nodoms ir skaidrs; mazāka skaidrība ir par to, kā priekšlikumā esošie noteikumi var sasniegt mērķi. Muitas datu vākšanu nevar izmantot citiem mērķiem, **ja viena sistēma nav sadarbspējīga ar citām**.

2.5.1 Pamatojoties uz 2004. gada 14. oktobra Komisijas vērtējumu ([6]) un EP ieteikumu, Padome 2004. gada decembrī pieņēma **"Hāgas programmu".** Šī programma noteica virkni pasākumu un iniciatīvu, lai nostiprinātu ES drošību un, jo sevišķi, lai "**īstenotu policijas, muitas un tiesas sadarbību**". Nākamajā 2005. gada 10. jūnija dokumentā tika izstrādāts darbības plāns Hāgas programmas īstenošanai, kas atsaucās uz 2004. gada 30. marta Tieslietu un iekšlietu padomē pieņemto rezolūciju par sadarbību muitas jomā, kā arī paziņojumu par cīņu pret ierobežotas izplatīšanas vai aizliegtu preču pārrobežu kontrabandu. Tam sekojošajā dokumentā ([7]) sadarbība muitas jomā tika no jauna minēta kā viena no prioritātēm. Visi iepriekš

([2]) Komisijas Paziņojums Padomei, Eiropas Parlamentam, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai par "e-pārvaldības nozīmi Eiropas nākotnē", COM(2003) 567 galīgā redakcija, 26.09.2003.

([3]) COM(2003) 452 galīgā redakcija, 24.07.2003. Citēts atzinumā par Muitas kodeksu.

([4]) COM(2002) 26 galīgā redakcija, 21.03.2002. EESK atzinums: OV C 241, 07.10.2002.

([5]) COM(2003) 452 galīgā redakcija, 24.07.2003. EESK atzinums: OV C 110, 30.04.2004.

([6]) COM(2004) 401 galīgā redakcija.

([7]) COM(2005) 184 galīgā redakcija.

minētajos dokumentos paredzētie pasākumi balstās uz **informācijas pieejamību** apkarošanas pasākumu veikšanai, kas ir arī minēts Hāgas programmā. Ņemot vērā iepriekš minēto un iesākto projektu raksturu, EESK uzskata par acīmredzamu, ka, veidojot datorizētu muitas sistēmu, kurai vajadzētu būt ilglaicīgai, ir jāparedz, ka tās īstenošanas brīdī vai turpmāk **muitas datu bāzei ir jābūt sadarbspējīgai ar citām sistēmām**, jo sevišķi ar Eiropas un trešo valstu iekšējās drošības sistēmām. Saprotams, ka prasība ievērot privātās dzīves neaizskaramību, profesionālo noslēpumu un datu aizsardzību paliek spēkā.

2.5.2 Šie jautājumi nav skarti Komisijas dokumentā, izņemot 2.5.1. punktā citēto. Turklāt Komisija nepiemin Hāgas programmu pat ne savā ievadziņojumā — nodaļā "*Saskaņa ar citām Eiropas Savienības politikas jomām un mērķiem*" tiek minētas vienīgi Lisabonas stratēģija un "*e-Eiropas*" un "*e-pārvaldības*" iniciatīvas. Pat ja ņem vērā 3. panta d) punktu, kas tiks minēts vēlāk, tik svarīgs izlaidums nevar būt nejaušs, un Komisijai vajadzētu paskaidrot tā iemeslus. Jebkurā gadījumā ir skaidrs, ka nebūtu pieņemama iniciatīvas, kuru vajadzētu pieņemt tagad, atlikšana uz nenoteiktu laiku.

2.5.3 Dokumenta sagatavošanas periodā divu gadu laikā Komisija noorganizēja sešus seminārus, aptaujāja lietotājus, apsprieda jautājumu Muitas kodeksa komitejā, muitas politikas grupā, grupā "Muita 2007", kas sagatavo pāreju uz elektronisku vidi, kā arī tirdzniecības sakaru grupā. Savukārt nav pat pieminēti kontakti ar *Europol*, Eiropas Biroju krāpšanas apkarošanai (*OLAF*) vai ar citiem Komisijas direktorātiem. Sistēmu nevar ieviest, ņemot vērā tikai tās tiešo lietotāju vajadzības. Ja tai jābūt saistītai ar citām sistēmām, tad pienākums ir pārzināt to iezīmes un vajadzības. EESK ir iespaids, ka pašlaik apstiprinās jau iepriekš atzinumā par Kopienas muitas kodeksu izteiktās iebildes attiecībā uz reālas izpratnes trūkumu par **dažādu valsts pārvaldes struktūru savstarpējo atkarību cīņā pret kriminālajām parādībām**.

2.5.4 Pieejas pilnīga maiņa saskaņā ar iepriekšējā punktā teikto droši vien ir apgrūtināta, ņemot vērā pārāk īsos ieviešanas termiņus, kas ir noteikti programmā. Tomēr nešķiet neiespējami jau tagad paredzēt **drošības pasākumus attiecībā uz "paaugstināta riska precēm"** (ieročiem, sprāgstvielām, kodolmateriāliem, ķīmijas, kara un kodolrūpniecības aparātiem un iekārtām, narkotikām, alkoholu, tabakas izstrādājumiem). Šie pasākumi varētu būt datu savākšana un tālāknodošana, automātiski vai saskaņā ar pieprasījumu, šajās nozarēs kompetentajām iestādēm.

2.6 Saskaņā ar subsidiaritātes principu, sistēmu sadarbspējas nodrošināšanai, vienotas nodokļu deklarācijas un muitas portālu ieviešanai nepieciešamos izdevumus sedz no Kopienas budžeta. Šie izdevumi tiek lēsti 180 miljonu eiro apmērā, sadalot tos pakāpeniski pieaugošos ikgadējos maksājumos — no 4 miljoniem eiro 2006. gadā līdz 111 miljoniem eiro, sākot ar 2011. gadu. EESK izsaka savu piekrišanu, bet neizprot lēmumu segt no Kopienas budžeta **izdevumus, kas saistīti ar valstu portāliem**, pat ja tie principā ir pieejami visiem uzņēmējiem — gan savas valsts, gan citu ES valstu —, tomēr var paredzēt, ka galvenokārt tos izmantos valstu uzņēmēji. Tādējādi, šķiet, ir daudz lietderīgāk, ka šādu portālu izdevumus sedz katra dalībvalsts pati, nevis Kopiena. Protams, nosacījumi būtu savādāki, ja Komisija atsauktos uz Eiropas portāliem, kuri gan nav nepārprotami pieminēti.

2.7 Attiecībā uz **īstenošanas tempiem** Komisija izstrādāja termiņu kalendāru, kas ir obligāti visām dalībvalstīm un stājas spēkā, sākot no publicēšanas datuma OV: **trīs gadi**, lai izveidotu automātiskas un sadarbspējīgas muitošanas sistēmas, reģistrācijas sistēmas uzņēmējiem un informācijas portālus; **pieci gadi**, lai izveidotu vienotas piekļuves vietas un Kopienas standartiem atbilstīgu tarifu vide; **seši gadi**, lai nodrošinātu vienotas nodokļu deklarācijas pakalpojumus. EESK uzskata, ka šie termiņi, īpaši pirmais, ir **noteikti ar zināmu optimismu**: trīs gadi nav daudz, ņemot vērā, ka daži mēneši jāparedz programmu un mijiedarbības ar citiem dalībniekiem pārbaudei. Turklāt ne visas dalībvalstis ir vienādā līmenī attiecībā uz informātikas tehnikas un finanšu un cilvēkresursu pieejamību. Sistēmas darbībai, bet jo īpaši tās ticamībai būtu kaitīgi, ja vienas vai vairāku dalībvalstu nespēja ievērot termiņus piespiestu Komisiju piešķirt pagarinājumu. Tādēļ jāpārstrādā pašreizējais Daudzgadu stratēģiskais plāns, ņemot vērā šādus aspektus:

— nepieciešamība, lai sistēma pirms tās ekspluatācijas uzsākšanas būtu dalībvalstīs pilnībā ieviesta;

— laiks — vismaz 12 mēneši, kas vajadzīgs uzņēmumiem, lai pēc visu attiecīgās dalībvalsts muitas prasību saņemšanas sagatavotu sistēmas. Nav ieteicams pieprasīt, lai rūpniecības un tirdzniecības uzņēmumi iesniedz importa un eksporta apkopoto deklarāciju pirms vienotas sistēmas pilnīgas ieviešanas.

3. **Īpašas piezīmes.**

3.1 **2. pants: mērķi.** Kā viens no mērķiem priekšlikumā ir minēta kopīgas pieejas meklēšana attiecībā uz bīstamu un neatļautu preču kontroli. Ja ņem vērā EESK ieteikumus, kas izteikti 2.5.4. punktā, tad šim mērķim jābūt formulētam savādāk.

3.2 **3. pants: datu apmaiņa.** Panta d) punktā paredzēts, ka muitas sistēmām jābūt spējīgām nodrošināt informācijas apmaiņu ar "citām iestādēm vai aģentūrām, kas ir iesaistītas starptautiskajā preču apritē". EESK jau plaši izskaidroja savu viedokli attiecībā uz šī formulējuma ierobežotību (skatīt 2.4. punktu un tālāk). Ja ierosinājums iekļaut Hāgas programmu sadaļā "*Saskaņa ar citām Kopienas politikas jomām*" tiks ņemts vērā, tad šī punkta formulējums attiecīgi būs jāmaina. Jebkurā gadījumā ir jāpadara skaidrāka teksta redakcija, kas ietekmē tā izpratni: vai nu runa ir par "iestādēm, kas ir iesaistītas starptautiskajā preču apritē" kā alternatīvu "aģentūrām", vai arī par "iestādēm" vispār, bet tādā gadījumā vajadzētu precizēt, ka ar šo lēmumu Komisija vēlējās panākt saskaņotu saikni ar Hāgas programmu. Nenoteiktais formulējums un līdz ar to tā interpretācija rada lielu neskaidrību.

3.3 **4. pants: sistēmas, pakalpojumi un grafiks.** Kā tika minēts 2.7. punktā, sistēmas ieviešanas tempi šķiet pārāk optimistiski. Komisijai vajadzētu par to tehnisko pusi vēl apspriesties ar dalībvalstīm un **tieši ieinteresētajiem dienestiem**, lai būtu droši, ka visi var nepārprotami garantēt, ka ir spējīgi izpildīt saistības noteiktos termiņos.

3.4 **9. pants: resursi.** Pants sadala starp Komisiju un dalībvalstīm nepieciešamos cilvēkresursus, budžeta un tehniskos līdzekļus — Komisija ir atbildīga par Kopienas daļām, bet dalībvalstis par valstu daļām. Šī panta redakcija ir pareiza, bet saistīta ar 10. pantu attiecībā uz jēdzienu "Kopienas daļas" un "valstu daļas" nozīmi un saturu.

3.5 **10. pants: finanšu noteikumi.** No redakcijas viedokļa arī pret šo pantu nav iebildumu, bet pastāv risks tā skaidrojumā. Trešais punkts nosaka, ka dalībvalstis uzņemas segt izdevumus, kas saistīti ar valstu daļām, "tostarp saskarnes ar citām valsts iestādēm un uzņēmējiem". Vajadzētu pieņemt, ka **portāli**, kas parasti ir izveidoti valsts valodā un saskaņā ar valsts uzņēmēju vajadzībām, ir iekļauti starp **valsts daļām**. Tomēr paskaidrojuma rakstā ir norādīts (skatīt 2.6. punktu), ka tie ir iekļauti starp Kopienas daļām — skaidrojums, kas paliktu nepamanīts, ja kāds lasītu tikai panta tekstu. EESK uzskata, ka šo punktu vajadzētu pārskatīt: no satura viedokļa, ja tiek pieņemti tās aizrādījumi, vai — pretējā gadījumā — vismaz pēc formas, lai būtu ievērots pārredzamības princips.

3.6 **12. pants: ziņojumi.** Līdz katra gada 31. decembrim dalībvalstīm jāiesniedz ziņojums par darba virzību un sasniegtajiem rezultātiem. Savukārt Komisija līdz katra gada 31. martam nosūta dalībvalstīm konsolidētu ziņojumu, kurā vajadzētu būt iekļautiem varbūtējo uzraudzības vizīšu un citu pārbaužu rezultātiem. Tas nav nekas ārkārtējs, tomēr EESK gribētu zināt, kādas būs sekas šīm "uzraudzības vizītēm" un kas notiks, ja to rezultāti tiks darīti zināmi atklātībai.

3.7 **13. pants: apspriešanās ar uzņēmējiem.** Komisija un dalībvalstis "regulāri" apspriežas ar uzņēmējiem visos sistēmu un pakalpojumu sagatavošanas, attīstības un ieviešanas posmos. Konsultēšanās notiktu, izmantojot apspriežu mehānismu, ar kura palīdzību regulāri satiekas reprezentatīva uzņēmēju izlase. EESK uzskata, ka šāda veida mehānisms ir saskaņā ar parasto Kopienas praksi, ievērojot apspriešanās un pārredzamības principus. Tomēr, ņemot vērā iepriekšējo pieredzi, ir nepieciešams panākt, lai apspriešanās gaitā neparādās daudzas atšķirīgas prasības vai pretrunīgas tendences, kas var radīt šķēršļus, kuru pārvarēšanai būtu vajadzīgs ilgs laiks un nelietderīgi kompromisi. Līdz ar to ir nepieciešams, lai konsultāciju posms būtu tik tālu padziļināts, ka atbilstu nepieciešamībai pieņemt lēmumus bez kavēšanās.

3.8 **14. pants: pievienošanās procesā esošās valstis un kandidātvalstis.** Šis pants paredz, ka Komisija informē šīs valstis par uzsāktajām iniciatīvām un par dažādos posmos sasniegtajiem rezultātiem, atļaujot tām ņemt līdzdalību. Formulējums ir neskaidrs: nav pateikts, vai šīs valstis var piedalīties kā aktīvi locekļi vai vienīgi kā novērotāji, vai tās ir tiesīgas, ņemot vērā to pievienošanos, veidot paralēlas muitas sistēmas un vai šādā gadījumā tās var saņemt ieguldījumus no Kopienas budžeta. EESK lūdz šo pantu formulēt pārredzamāk.

Briselē, 2006. gada 13. septembrī

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas

priekšsēdētāja

Anne-Marie SIGMUND